

แนวคิดประโยชน์นิยมและหลักคุณธรรม 12 ประการของมหาวิทยาลัยทางจิตของโลก
กับแนวทางการสร้างประโยชน์

The utilitarianism concept and the 12 virtues of brahma kumaris world
sipiritual university with the benefit creation

ปรังกร เทพพิทักษ์¹

Prapangkorn Teppitak

Article History

Received: 2022-02-09

Revised: 2022-03-23

Accepted: 2022-03-24

บทคัดย่อ

บทความเรื่องนี้มุ่งวิเคราะห์การนำแนวคิดเรื่องหลักคุณธรรม 12 ประการของมหาวิทยาลัยทางจิตของโลกเพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับการสร้างประโยชน์ต่อปัจเจกบุคคลและประโยชน์ต่อสังคม ผ่านการตัดสินคุณค่าด้วยแนวคิดประโยชน์นิยม ผลการศึกษาพบว่า แนวคิดจริยศาสตร์ประโยชน์นิยมที่ใช้เกณฑ์การตัดสินคุณค่าสูงสุดอยู่ที่จำนวนปริมาณของประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นว่าเป็นสิ่งที่ดี ดังนั้น ประโยชน์สุขของคนทุกคนสามารถเริ่มต้นได้ที่ตัวเราเอง และประโยชน์สุขจะเกิดขึ้นได้แท้จริงนั้น เมื่อนำไปก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ผู้อื่นได้ด้วย การจะสร้างประโยชน์ในขั้นสูงสุดเพื่อให้สำเร็จต่อผู้อื่นนั้น มนุษย์ต้องเริ่มจากการสร้างประโยชน์สุขให้แก่ตนเองก่อนเป็นพื้นฐานเสมอ นอกจากนี้ ประโยชน์สุขที่แท้จริงควรพิจารณาถึงประโยชน์สุขหรือคุณค่าที่เกิดมาจากภายในจิตใจเป็นสำคัญ เพราะหากพลังคุณค่าหรือคุณธรรมภายในของมนุษย์ดี คุณค่าการกระทำที่ส่งต่อมาสู่ภายนอกย่อมมีความดีตามไปด้วย โดยความสอดคล้องกับหลักคุณธรรม 12 ประการของมหาวิทยาลัยทางจิตของโลกคือวิธีการอันถือว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการนำไปใช้ เพราะเมื่อถึงที่สุดแล้ว การวิเคราะห์ด้วยกฎของเหตุและผล “ถ้าเครื่องมือหรือวิธีการปฏิบัติเป็นสิ่งที่ดีและถูกต้องแล้ว เป้าหมายย่อมจะต้องเป็นไปตามกฎนั้น อย่างไม่ต้องสงสัย”

คำสำคัญ: แนวคิดประโยชน์นิยม หลักคุณธรรม 12 ประการ มหาวิทยาลัยทางจิตของโลก แนวทางการสร้างประโยชน์

¹ นิสิตปริญญาเอก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Ph.D (Candidate), Faculty of Humanities, Kasetsart University

E-mail: Prapangkorn0994451030@gmail.com *Corresponding author

Abstract

This article aims to analyze the 12 virtues concept of the Burma kumaris world spiritual university as a tool for creating benefits for the individuals and society through the value judgement decision with the utilitarianism concept.

The research has found that the utilitarianism ethics that use the highest value judgement criteria by depending on the amount of the benefit that will occur as a good thing so the benefits and happiness of all people can begin with ourselves and the benefits and happiness that will come true when used to bring the benefits and happiness to the others as well. The greatest benefit creating in order to achieve to the others, The human must start from creating the benefits and happiness for oneself foremost moreover the real happiness and benefits should be considered that come from inside the mind are important because if the value power and morality are good then the value of the action from within to the outside also has goodness.

In accordance with the 12 Virtues Principles of the Burma kumaris world Spiritual University being a method that is considered an important tool in its implementation because at the final analysis with the law of cause and effect. If the tools or methods of practice are correct, the goal inevitably follows the rule without a doubt.

Keyword: The utilitarianism concept, the 12 virtues principle, the kumaris world sipirual university, the benefit creation

บทนำ

เมื่อกล่าวถึงเกณฑ์ในการตัดสินคุณค่าต่อการกระทำของมนุษย์ว่า “การกระทำอย่างไรดี หรือ การกระทำอย่างไรไม่ดี รวมถึง การกระทำนั้นเป็นประโยชน์หรือไม่เป็นประโยชน์” คำถามเช่นนี้แต่ละสำนักคิดจะต้องตอบคำถามที่สามารถอธิบายได้ด้วยการให้เหตุผลอย่างสอดคล้องกับหลักการและวิธีการผ่านชุดความเชื่อที่ตนเองได้ตั้งไว้โดยหลักวิชาปรัชญามีอยู่สาขาหนึ่งที่ถือว่ามีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับการตัดสินคุณค่าต่อการกระทำต่าง ๆ ของมนุษย์ ซึ่งเรียกว่า “จริยศาสตร์ (Ethics) หมายถึง การแสวงหาเกณฑ์ในการตัดสินความประพฤติของมนุษย์ว่าอย่างไรถูกหรือผิด ควรหรือไม่ควร” (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต), 2550, น.18) เมื่อกล่าวเช่นนี้แล้ว จะเห็นว่าหลักเกณฑ์จริยศาสตร์ก็ย่อมมีอยู่หลายสำนักคิดเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม โดยภาพรวมสามารถวิเคราะห์เกณฑ์ทางจริยศาสตร์ออกได้เป็น 3 หลักใหญ่คือ (1) จริยศาสตร์สัมบูรณ์ คือ การกระทำผิดหรือถูก ควรหรือไม่ควร มีความแน่นอนตายตัว (2) จริยศาสตร์สัมพัทธ์ คือ การกระทำผิดหรือถูก ควรหรือไม่ควรอยู่ที่บริบทของ

กาลและสถานที่ เป็นเกณฑ์ในการตัดสิน (3) จริยศาสตร์ประโยชน์นิยม คือ การกระทำผิดหรือถูก ควรหรือไม่ควรอยู่ที่ประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่คนหมู่มากในจำนวนที่มาก

แนวคิดประโยชน์นิยม (Utilitarianism) เป็นแนวคิดที่มีค่าทางการกระทำหรือคุณค่าทางศีลธรรมโดยขึ้นอยู่กับผลลัพธ์ที่ได้รับ ซึ่งเน้นคุณค่าประโยชน์ที่เกิดขึ้นเพื่อส่วนรวมเป็นประเด็นสำคัญ ทรรศนะที่กล่าวว่าผลของการกระทำมีความจำเป็นต่อการตัดสินคุณค่าทางจริยศาสตร์ของการกระทำนั้น เรียกว่า “ทฤษฎีผลสืบเนื่อง” หรือในภาษาอังกฤษเรียกว่า “consequentialism” ทรรศนะประโยชน์นิยมเป็นผลนิยมแบบหนึ่ง ผลดีที่ผลนิยมนำมาถึงก็มีหลากหลาย และก็เป็นตัวการที่ทำให้เกิดทรรศนะแบบประโยชน์นิยมที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ ได้มีนักคิดทางปรัชญาคนสำคัญมากมายหลายท่านซึ่งนักคิดทางปรัชญาที่มีชื่อเสียงและได้นำเสนอแนวคิดประโยชน์นิยมที่ได้รับความสนใจและได้รับการยอมรับในการนำเสนอทฤษฎีดังกล่าว จนเป็นที่รู้จักกันดีในวงการปรัชญากลุ่มแนวคิดประโยชน์นิยมคือ เจเรมี เบ็นธัม (Jeremy Bentham) และ จอห์น สจิวต์ มิลล์ (John Stuart Mill)

หลักคุณธรรม 12 ประการ ของมหาวิทยาลัยทางจิตของโลก เน้นให้ความสำคัญ เกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง โดยเล็งเห็นว่ามนุษย์ทุกคนคือทรัพยากรที่สำคัญของประเทศชาติและสังคมโลก เพราะมนุษย์มีศักยภาพภายในที่สำคัญคือ พลังภายในที่มีอยู่เพื่อการพัฒนาตนเองและจิตวิญญาณ โดยหลักคุณธรรม 12 ประการ ในงานวิจัยนี้ได้แปลมาจากหนังสือชื่อ living values a guide book ซึ่งได้เขียนขึ้นเพื่อสนับสนุนการจัดโครงการ “ให้คุณค่าชีวิตแก่กันเพื่อสร้างสรรคโลก” โดยใช้ชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า “sharing our values for a better world” โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า โลกต้องลงทุนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มากขึ้น โดยเน้นปลูกฝังคุณค่าที่แข็งแกร่งทางด้านศีลธรรมและจิตวิญญาณ หลักคุณธรรม 12 ประการ เขียนขึ้นโดยดาดี้ จางกั ผู้บริหารมหาวิทยาลัยทางจิตของโลก ได้ก่อตั้งขึ้นในปี 2480 ตั้งอยู่ ณ เทือกเขาอาบู ประเทศอินเดีย ปัจจุบันมีสาขา 3,500 แห่ง ใน 70 ประเทศ โดยหนังสือดังกล่าว จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมอบให้กับประชาชนในสังคมโลก โดยได้มอบผลงานให้กับองค์การสหประชาชาติในโอกาสครบรอบ 50 ปี ในปี 2533 และหลักคุณธรรมดังกล่าว ถูกนำมาใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคมโลก และมหาวิทยาลัยทางจิตของโลก ปัจจุบันอยู่ในฐานะที่ปรึกษาของคณะรัฐมนตรีเศรษฐกิจและสังคมขององค์การสหประชาชาติ และองค์การยูนิเซฟ (ดาดี้ จางกั, 2533: 65-66)

จากที่ได้นำเสนอเกี่ยวกับแนวคิดของจริยศาสตร์ ประโยชน์นิยมที่เน้นเป้าหมายในเชิงปริมาณคือคนส่วนมากได้รับประโยชน์จะถือว่าเป็นสิ่งที่ควรกระทำและนำไปสู่การตัดสินใจว่าเป็นสิ่งที่ดี ดังนั้น จะถือว่าเป็นแนวคิดนี้เน้นเป้าหมายเพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับการตัดสินใจเชิงคุณค่า อย่างไรก็ตาม เมื่อนำแนวคิดเรื่องหลักคุณธรรม 12 ประการ มาเป็นเครื่องมือสำหรับการสร้างประโยชน์ต่อปัจเจกบุคคลและการสร้างประโยชน์ต่อสังคม ดังนั้น การตัดสินใจคุณค่าผ่านแนวคิดประโยชน์นิยมแบบแนวปฏิบัติด้วยหลักคุณธรรม 12 ประการ จะถือว่าเป็นกรอบสำหรับการเขียนบทความเรื่องนี้

2. จริยศาสตร์ประโยชน์นิยม

หลักการสำหรับเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจการกระทำในดำเนินชีวิต จริยศาสตร์ประโยชน์นิยมถือว่าเป็นแนวคิดหนึ่งที่ได้รับการยอมรับและนำมาเป็นเครื่องมือสำหรับการตัดสินใจคุณค่า

ของการกระทำว่าดีหรือไม่ดี ควรหรือไม่ควร ถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง ดังนั้น ก่อนที่จะนำไปสู่การตัดสินใจคุณค่าเหล่านี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจต่อความหมายและแนวคิดพื้นฐานของจริยศาสตร์ประโยชน์นิยม

2.1 ที่มาและความหมายของประโยชน์นิยมประโยชน์

นิยมเกิดจากการรวมกลุ่มของปัจเจกบุคคลที่อยู่ร่วมกัน โดยวิถีชีวิตและมีอุดมคติชีวิตที่เป็นไปในทางเดียวกัน และให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้ปัจเจกบุคคลสรรหาสิ่งที่เป็นประโยชน์และความสุขตามที่มนุษย์ต้องการใช้ชีวิต นักปรัชญาผู้เสนอจริยศาสตร์อันเป็นบ่อเกิดและพัฒนาก่อนแนวคิดประโยชน์นิยมไว้โดยนักปรัชญาหลายท่านจนเกิดแนวคิดเป็นปรัชญาประโยชน์นิยมนี้

เอปิคุรุส (EPICURUS) ก่อนคริสต์ราช (341-270) ผู้ก่อตั้งสำนักเอปิคุเรียน ได้เสนอหลักปรัชญาจริยศาสตร์เอาไว้ว่า “จริยศาสตร์ไม่ใช่วิชาที่แสวงหากฎเกณฑ์ทางศีลธรรม แต่เป็นวิชาที่แสวงหาวิธีสร้างความสุขมากที่สุดในชีวิต โดยเน้นว่าความสุขเป็นจุดหมายสูงสุดของชีวิต และทุกชีวิตต้องการความสุข” วิธีการแสวงหาความสุขเป็นจริยศาสตร์โดยมีจุดหมายสูงสุดคือ ประโยชน์ และความสุข เพียงแต่การใช้คำและความหมายของเอปิคุรุส ยังมีความสับสนไม่ชัดเจน กล่าวคือ คำว่า “ความสุข” กับคำว่า “ความพึงพอใจ” เอปิคุรุสยังไม่ได้ตีความหมาย “ความพึงพอใจ” ว่าเป็นความพอใจที่เกิดขึ้นชั่วขณะ ไม่ว่าจะป็นผัสสะทางกาย หรือจิตใจ เช่นสำนักปรัชญาไซเรนิกส์ ที่ให้ความหมายว่า คือความพึงพอใจที่ยั่งยืนตลอดไปชั่วชีวิต และเป็นชีวิตที่มีความสุข แต่เอปิคุรุสได้เสนอหลักปรัชญา ในการดำเนินชีวิตเอาไว้เป็นแนวทางแก่นมนุษย์ชาติความว่า มนุษย์ไม่อาจมีชีวิตที่สงบสุขได้ ถ้าปราศจากหลักในการดำเนินชีวิตอย่างมีปัญญาที่ประเสริฐและชอบธรรม

เจเรมี เบนธัม (JEREMY BENTHAM) ก่อนคริสต์ราช (1748-1832) เป็นนักปรัชญาสุขนิยมจิตวิทยา เขาเชื่อว่าธรรมชาติของมนุษย์ต้องการความสุข หลักหนีความทุกข์ ความเจ็บปวด ดังที่เขากล่าวว่า “ธรรมชาติได้จัดสรรให้มนุษย์ตกอยู่ภายใต้อำนาจการปกครองหลักสำคัญสองประการ คือ ความสุขและความทุกข์ ซึ่งความสุขและความทุกข์เหล่านี้อยู่เบื้องหลัง ในการชี้ให้เห็นว่า อะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ”

จอห์น สจ๊วตมิลล์ ได้รับการศึกษาปรัชญาหลายสำนัก ตั้งแต่เด็ก เขาจึงรู้สาเหตุของการขาดความมั่นใจ ในการตัดสินใจ

ใจ ว่าอะไรคือมาตรฐานในการวัดความถูกต้องทางศีลธรรม ซึ่ง มิลล์เป็นนักปรัชญาสมัยใหม่ที่อยู่ในยุคของความเปลี่ยนแปลงระบบการเมือง การปกครอง และอุตสาหกรรมของอังกฤษ มิลล์ได้ปรับปรุงและวางรากฐานปรัชญาแนวคิดประโยชน์นิยม ทำให้หลัก ประโยชน์นิยมของเขามีความสำคัญในวงการนักปรัชญาจริยศาสตร์ และเป็นที่น่าสนใจในปัจจุบัน มิลล์กล่าวว่า “ลัทธิที่ยอมรับหลักประโยชน์หรือหลักความสุขคือรากฐานของศีลธรรมที่ถือว่า ความถูกต้องของการกระทำขึ้นอยู่กับแนวโน้มที่การกระทำนั้นจะก่อให้เกิดความสุข ความผิดขึ้นขึ้นอยู่กับแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดสิ่งที่สวนทางหรือตรงข้ามกับความสุข” (สุธรรม ชูสัตย์สกุล, 2545: 148)

นักปรัชญาที่นำเสนอจริยศาสตร์แนวประโยชน์นิยมที่ผู้เขียนนำเสนอขึ้นนั้นถือว่าเป็นผู้ที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อแนวคิดนี้ และเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นผู้เขียนจะนำเสนอ ความเข้าใจในเรื่องของความสุขและความพึงพอใจ ของผู้วิจัยเป็นอย่างไร จากที่ได้ศึกษาแนวคิดดังกล่าว

บุญมี แท่นแก้ว ประโยชน์นิยม หมายถึง ทัศนคติที่เห็นว่า กิจกรรมใด ๆ ถูกต้อง เพราะว่ามันมีประโยชน์ และความสุขมากที่สุด สำหรับจำนวนประชากรกว้างขวางที่สุด ควรเป็นจุดประสงค์เดียวเท่านั้นของบรรดากิจกรรมสาธารณะทั้งหลาย (บุญมี แท่นแก้ว, 2541: 20)

ชัยวัฒน์ อัดพัฒน์ ประโยชน์นิยม หมายถึง แนวคิดที่มุ่งความสุขสูงสุดและมีปริมาณมากที่สุด ซึ่งมุ่งปรับปรุงพฤติกรรมและอุปนิสัยของคนและส่งเสริมให้ตั้งอุดมคติเพื่อประโยชน์แก่คนส่วนมาก และเพื่อปรับปรุงชีวิตสังคมให้ดีขึ้น (ชัยวัฒน์ อัดพัฒน์, 2556: 12)

สุธรรม ชูสัตย์สกุล ลัทธิประโยชน์นิยมเป็นปรัชญาจริยธรรม ที่ถือเอาประโยชน์ และความสุข ในฐานะเป็นผลของการกระทำ จะต้องเป็นประโยชน์ก่อให้เกิดความสุข ความพึงพอใจหรือความเพลิดเพลิน เพื่อหลีกเลี่ยงจากความทุกข์ความเจ็บปวดเป็นหลัก ในการตัดสินใจว่าเป็นการกระทำที่เป็นรากฐานทางศีลธรรม (สุธรรม ชูสัตย์สกุล, 2545: 143)

2.2 หลักการและประเภทของประโยชน์นิยม

จอห์น สจ๊วตมิลล์ ได้เสนอกรอบความคิดของประโยชน์นิยมของเขาไว้ว่า “เป็นลัทธิที่ยอมรับประโยชน์หรือหลักความสุขเป็นรากฐาน ถือว่าการกระทำที่ถูกต้อง คือ การก

กระทำที่มีแนวโน้ม จะก่อให้เกิดความสุข และการกระทำที่มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดสิ่งที่สวนทางกับความสุข ความสุขคือความรื่นรมย์และปราศจากความเจ็บปวดเป็นทุกข์ ภาวะไร้ความพึงพอใจ” (Mill, 1951: 8) โดย หลักมสุข กล่าวว่ “ลัทธิประโยชน์นิยมถือว่าความสุขเป็นสิ่งที่น่าพึงปรารถนา และเป็นสิ่งเดียวเท่านั้นที่น่าพึงปรารถนาในฐานะเป็นจุดหมาย สิ่งอื่นนั้นเป็นเพียงสิ่งที่น่าปรารถนาที่อยู่ในฐานะวิถีที่จะนำไปสู่จุดหมายเท่านั้น”(Mill, 1951: 87) สอดคล้องกับ เจเรมี เบนธัม (Jeremy Bentham) นักคิดชาวอังกฤษเป็นนักปรัชญาสุขนิยมจิตวิทยาที่ได้นิยามว่า “ธรรมชาติได้จัดให้มนุษย์อยู่ภายใต้บังคับของเจ้านายที่มีอำนาจเต็ม สองคนคือ ความเจ็บปวดและความสุขสบาย เพื่อสิ่งทั้งสองนี้เท่านั้นที่เราจะกล่าวได้ว่า อะไรที่ควรทำ และอะไรที่เราไม่ควรทำ มันควบคุมสิ่งที่เราทำทั้งหมด สิ่งที่เราพูดทั้งหมด สิ่งที่เราคิดทั้งหมด ความพยายามที่เราทำเพื่อจะหลุดจากอำนาจของมันกลับแสดงให้เห็น และยืนยันความมีอยู่ของมัน โดยคำพูดมนุษย์อาจสร้างทำเป็นหนีจากอำนาจมันแต่โดยความเป็นจริง เขาอยู่ใต้อำนาจของมันอยู่ตลอดเวลา” (Edwards 1967: 182)

สรุป โดยหลักการของแนวคิดประโยชน์นิยมแล้วสามารถนำเครื่องมือสำหรับการพิสูจน์ได้ดังนี้คือ (1) ความสุขเป็นสิ่งที่ดี (2) ความสุขของแต่ละคนเป็นสิ่งที่ดีสำหรับเขาแต่ละคน (3) ความสุขของคนทั่วไปเป็นสิ่งที่ดีสำหรับผลรวมของคนทุกคน จะเห็นว่าเริ่มต้น ด้วยปัจเจกบุคคลเป็นเป้าหมายและเป็นจุดเริ่มต้นของแนวคิดในการสร้างและตัดสินคุณค่าในตัวเอง และส่งผลรวมในระดับจำนวนคนเป็นเครื่องมือสำหรับการใช้ตัดสินในภาพรวมที่เกิดขึ้น เช่น ความสุขของนาย ก เป็นสิ่งที่ดีที่สุด และเช่นเดียวกัน ความสุขของ นาย ข นาย ค นาย ง และคนอื่น ๆ เป็นสิ่งที่ดีสำหรับเขา ดังนั้น ความสุขของ นาย ก นาย ข นาย ค นาย ง และคนอื่น ๆ ที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันจึงถือว่าเป็นสิ่งที่ดี

2.3 วิธีการและเป้าหมายการสร้างคุณค่าของ

ประโยชน์นิยม เมื่อเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและประเภทของประโยชน์นิยมที่ผู้เขียนได้นำเสนอไว้อย่างชัดเจนแล้ว ในหัวข้อนี้จะได้สรุปเกี่ยวกับวิธีการและเป้าหมายการสร้างคุณค่าของประโยชน์นิยมว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร ดังนั้น เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนผู้เขียนนำเสนอผ่านกรอบตารางการวิเคราะห์ไว้ดังนี้

ตารางที่ 1

วิธีการและเป้าหมายการสร้างคุณค่าของประโยชน์นิยม

เจเรมี เบ็นธัม	เจเรมี เบ็นธัม จอห์นสจิวต์ มิลล์	จอห์นสจิวต์ มิลล์
ผลประโยชน์ ส่วนตัว ↓ ผลประโยชน์ ส่วนรวม	มุ่งทำให้เกิด ผลประโยชน์ ที่ได้รับ	ผลประโยชน์ ส่วนรวม ↓ ผลประโยชน์ ส่วนตัว

จากตารางวิธีการและเป้าหมายการสร้างคุณค่าของประโยชน์นิยม จะพบว่า เน้นประโยชน์ที่จะได้รับโดยประโยชน์ที่เกิดขึ้นมี 2 แบบ คือ (1) การมุ่งประโยชน์ระดับปัจเจกบุคคล และ (2) การมุ่งประโยชน์ระดับสังคม และมีจุดร่วมกันที่สำคัญคือ การทำประโยชน์ให้เกิดขึ้นให้ได้มากที่สุดกับคนจำนวนมากที่สุด

3. คุณธรรม 12 ประการของมหาวิทยาลัย ทางจิตของโลก

ผู้เขียนจะได้นำเสนอเกี่ยวกับหลักคุณธรรม 12 ประการของมหาวิทยาลัยทางจิตของโลกว่ามีความหมายและความสำคัญอย่างไร

3.1 ความหมายและความสำคัญของคุณธรรม 12 ประการ ของมหาวิทยาลัยทางจิตของโลก

คุณธรรม 12 ประการ หมายถึง หลักปรัชญาสากลของคุณค่าทางจิตวิญญาณและถือเป็นหลักศีลธรรมอันเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต อันก่อให้เกิด คุณค่าทางการกระทำทั้งในเชิงความคิดและเชิงปฏิบัติอันประกอบด้วยคุณธรรม 12 ประการ ดังต่อไปนี้ ความร่วมมือ อิสระภาพ ความสุข ความซื่อสัตย์ ความถ่อมตน ความรัก ความสงบ ความเคารพ ความรับผิดชอบ ความเรียบง่าย ความอดทน และความเป็นหนึ่งเดียวกัน(ดาดี้ จางกั, 2538: 1) จากความหมายจะเห็นว่า มหาวิทยาลัยทางจิตของโลกให้ความสำคัญคุณธรรมว่าเป็น สิ่งที่เป็นสากลที่สร้างคุณค่าให้กับจิตใจเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ดังนั้น มหาวิทยาลัยทางจิตของโลกจึงให้ความสำคัญของคุณธรรมทั้ง 12 ประการดังนี้ คุณธรรมเปรียบ

ดังคุณค่าชีวิต ที่เป็นสมบัติอันล้ำค่า ทำให้มนุษย์มีพลังและอุดมสมบูรณ์ ทำให้ชีวิตของมนุษย์ผู้นั้นเต็มไปด้วยศักดิ์ศรี และความเคารพตนเอง คุณธรรม 12 ประการที่มีในตนเองเป็นดังคุณค่าในชีวิต เพราะให้การคุ้มครองตนเองและสามารถปกป้องผู้อื่นได้ด้วยพลังในการจัดข้อบกพร่องของตนเอง สามารถเปลี่ยนแปลงธรรมชาติของมนุษย์ ให้มีความเมตตาและอ่อนน้อมถ่อมตน เมื่อมีการพัฒนาคุณค่า จากภายในตนเอง ย่อมมีผลต่อบรรยากาศของโลก สามารถช่วยทุกชีวิตในโลกนี้ ก้าวไปข้างหน้าพร้อมกัน เพื่อมุ่งสู่โลก ที่ดีกว่าเดิม คุณธรรม 12 ประการ เป็นแรงจูงใจสำหรับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ให้ดำรงชีวิตด้วยคุณค่าภายในตน มากกว่าการตีความคุณค่าชีวิตจากคุณค่าทางวัตถุ เช่น สถานภาพทางสังคม ค่าของเงินตรา รูปลักษณ์ภายนอก สมบัติที่มีไว้ครอบครอง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ก่อให้เกิดวัฒนธรรมในการกักตุน สะสม ครอบครอง ความเห็นแก่ตัว และความโลภ อันเป็นรากเหง้าของความขัดแย้ง การแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว ตลอดจนความยากจนและความตึงเครียดที่มีมากขึ้นในโลกปัจจุบัน

3.2 องค์ประกอบคุณธรรม 12 ประการ

คุณธรรม 12 ประการ เป็นหลักสากลสำหรับการสร้างคุณค่าให้กับการดำรงชีวิต โดยมหาวิทยาลัยทางจิตของโลก ได้นำหลักไว้ 12 ประการที่สำคัญประกอบด้วย

1) ความร่วมมือ (cooperation) หมายถึง การสร้างความสำเร็จให้เกิดขึ้น ในการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ โดยอาศัยความเคารพซึ่งกันและกัน ความเห็นอกเห็นใจ ความกล้าหาญและการแบ่งปัน เป็นรากฐานในการพัฒนาความร่วมมือ

ดังนั้น ความร่วมมือเป็นคุณธรรมที่ถือเป็นความรับผิดชอบของมนุษย์ทุกคน การมีความจริงใจและมีทัศนคติในเชิงบวก จะนำพาให้เราได้รับความร่วมมือจากผู้อื่นได้โดยอัตโนมัติ ดังคำกล่าวที่ว่า “เพียงทุกคนขูนัวแห่งความร่วมมือขึ้นมาพร้อมกัน ด้วยการสนับสนุนหรือกระตุ้นให้ผู้อื่นให้ความร่วมมือ เราก็สามารถที่จะก้าวไปสู่ความสำเร็จหรือจุดสูงสุดได้” ดังคำกล่าวที่ว่า “ผู้ให้ความร่วมมือย่อมได้รับความร่วมมือ” (ดาดี จางกี, 2533: 2-5)

2) อิสระภาพ (freedom) หมายถึง ความมีสิทธิเท่าเทียมกัน ถือเป็นอิสระภาพที่แท้จริง ยกตัวอย่างเช่น สิทธิต่อความสงบ ความสุขและความยุติธรรม ที่ติดตัวมา ไม่ว่าจะเป็นอยู่ในศาสนา เชื้อชาติ วัฒนธรรม หรือสถานภาพทางเพศใด การละเมิดสิทธิของใครเพื่อทำให้ตนเองและครอบครัว หรือประเทศชาติเป็นอิสระ ถือเป็นการใช้สิทธิเสรีภาพในทางที่ผิด จะนำมาซึ่งความขัดแย้ง และเกิดความไม่สมดุลในตนเองและผู้อื่น ดังนั้น การรักษาหรือการป้องกันอิสระภาพสามารถทำได้ 3 ระดับ (1) ระดับบุคคล (2) ระดับกลุ่มสังคมหรือประเทศชาติ (3) ระดับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ โดยสรุป อิสระภาพสูงสุดคือการดำเนินชีวิตโดยปราศจากการกระทำด้วยสำนึกที่เป็นร่างกายหรือประสาทสัมผัส แต่ดำเนินชีวิตด้วยการมีอิสระภาพทางจิตวิญญาณ ก่อให้เกิดการไม่ยึดมั่นหรือพึ่งพิงน้อยลง แต่กลับมีความรักความเมตตาต่อกันมากขึ้น

3) ความสุข (happiness) หมายถึง ความสงบภายในที่มนุษย์สามารถสร้างได้ด้วยตนเอง โดยเน้นศรัทธาในสติปัญญา ดำเนินชีวิตด้วยการเป็นนายเหนือจิตใจ โดยการเห็นคุณค่าและพลังทางจิตวิญญาณในการสร้างความสุขแก่ตนเองและส่งต่อความสุขให้แก่ผู้อื่นในสังคม

4) ความซื่อสัตย์ (honesty) หมายถึง การไม่มีความขัดแย้งเกิดขึ้น ในทางความคิด คำพูดและการกระทำ เป็นการสร้างความกระจ่างชัดหรือสร้างสำนึกที่ชัดเจน ต่อตนเองและต่อเพื่อนมนุษย์ การกล่าววว่า “ฉันซื่อสัตย์ แต่ไม่มีใครเข้าใจฉัน” ไม่ถือเป็นความซื่อสัตย์ เพราะ ความซื่อสัตย์ต้องมีความชัดเจนในความคิด คำพูด และการกระทำ จึงจะทำให้การกระทำนั้น ๆ เกิดคุณค่าเป็นประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

5) ความถ่อมตน (humility) หมายถึง การปล่อยวาง ความขัดแย้งที่มีอยู่ในจิตใจได้สำนึกของตัวตนของเรา และยอมรับกฎเกณฑ์ตามธรรมชาติ ในทุกสิ่งที่ไม่สามารถควบคุมได้ ซึ่งความถ่อมตนนี้ ถือเป็นคุณธรรมที่ให้คุณค่าและความหมายต่อชีวิต ช่วย

จัดความเป็นเจ้าของและความคับแคบอันก่อให้เกิด การจำกัดทางความคิดในเชิงกายภาพ ภูมิปัญญาและอารมณ์ ซึ่งการจำกัดทางความคิด เป็นการทำลายซึ่งความเคารพในตนเอง และก่อให้เกิดความหลงในตนเอง เป็นตัวผลักดันให้ผู้อื่นออกห่าง ในทางตรงข้าม ถ้าทุกคนมีความถ่อมตน สามารถทำให้ทุกคนยอมรับ เพราะทุกคนมักจะยอมให้แก่ผู้ที่ยอมให้เขาก่อน ดังนั้นความถ่อมตนตนเป็นคุณธรรมที่มีคุณค่าและให้ความหมายต่อชีวิต เราจะสามารถเป็นที่พึ่งพิง มีความยืดหยุ่นและพร้อมที่จะปรับเปลี่ยน โดยกล่าวว่า “ผู้ใดมีความถ่อมตนมากเพียงไร จะยิ่งใหญ่ในหัวใจของผู้คนมากขึ้นเท่านั้น”

6) ความรัก (love) หมายถึง ความรักทางจิตใจ ที่มนุษย์ต้องมีพื้นฐานแห่งความรักที่แท้จริงระหว่างมนุษย์ ด้วยการฝึกมองผู้อื่นเป็นเพียงจิตวิญญาณ มองเห็นความจริงทางจิตวิญญาณ เพื่อฝึกหยั่งรู้ถึงสภาวะภายในของตนเองและผู้อื่น ดังนั้นความรักดังกล่าวถือว่าเป็นความรักที่แท้จริง เพราะดวงวิญญาณไม่มีวันตาย เป็นสภาวะที่เป็นอมตะ ความรักเช่นนี้ ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม และนำมาซึ่งความสุข ความผูกพันต่อสิ่งที่ต้องดับสูญถือว่าไม่ถูกต้อง และทำให้เกิดความทุกข์ นอกจากนี้ความรักทางจิต ย่อมลดปัญหาความรุนแรงทั้งภายในและภายนอกได้ ไม่ว่าจะเป็น ความเกลียดชัง ความโกรธ ความอิจฉาริษยา ความรู้สึกที่ไม่ดีจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้ เพราะถูกแปรเปลี่ยนเป็นความรู้สึกที่ดี ทำให้เกิดความปรองดอง

7) ความสงบ (peace) หมายถึง พลังงานคุณภาพที่เกิดจากการสงบระงับจากการกระทำที่ปราศจากการเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

8) ความเคารพ (respect) หมายถึง การรับรู้ถึงคุณค่าที่เป็นสิทธิโดยกำเนิดของแต่ละบุคคลและกลุ่มคน ซึ่งตระหนักได้ว่าเป็นศูนย์รวม ที่ทำให้บุคคลผูกพันกับเป้าหมายชีวิตที่สูงขึ้น ความเคารพถือเป็นคุณธรรมที่เริ่มต้นจากภายในของแต่ละบุคคล ที่มีพื้นฐานที่แตกต่างกัน เป็นพลังชีวิตทางจิตที่มีอยู่ภายใน เรียกว่า ดวงวิญญาณ การฝึกที่มองถึง จิตวิญญาณของตนเอง ด้วยจิตสำนึกที่สูงส่ง ทำให้เกิดศรัทธาในตนเองได้อย่างสมบูรณ์ จากการหยั่งรู้ถึงตนเอง นั่นคือการรู้จักเคารพตนเองที่แท้จริง

9) ความรับผิดชอบ (responsibility) หมายถึง การบริหารเวลาและทรัพยากร เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการทำงานที่มีผลกระทบต่อชีวิตของบุคคลอื่น โดยผู้ที่

มีความรับผิดชอบจะทำงานโดยเน้นให้ความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน ความรับผิดชอบมีความหลากหลาย โดยเฉพาะความรับผิดชอบต่อสังคมและโลก มนุษย์ผู้มีความรับผิดชอบจะมีความเพียร มีความชัดเจน เต็มใจและจริงใจที่จะรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ความรับผิดชอบสอนให้มนุษย์ปราศจากการเห็นแก่ตัว ด้วยการมีความรับผิดชอบต่อสิทธิของผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาปัจเจกบุคคลหรือสังคมโลกนั้น บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบ เป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความรับผิดชอบในด้านศีลธรรมจรรยา อันหมายถึง การให้เกียรติต่อบทบาทที่ได้รับมอบหมายมาและกระทำด้วยความบริสุทธิ์ใจอย่างเต็มความสามารถ

10) ความอดทน (tolerance) หมายถึง พลังของคุณธรรมภายใน ที่สามารถทำให้ผู้คน สามารถเผชิญหน้า กับ ปัญหาและอุปสรรค เปลี่ยนแปลงความเข้าใจผิด และความยากลำบากทั้งหลาย ด้วยการรู้จักแยกแยะ ในการตัดสินใจว่า สิ่งใดถูกหรือผิด

11) ความเรียบง่าย (simplicity) หมายถึง มโนธรรมที่เรียกร้องให้มนุษย์ทบทวนคุณค่าที่มีอยู่ในตนเอง ความเรียบง่ายเป็นคุณธรรม ในการพัฒนาการใช้ชีวิต โดยสอนให้มนุษย์ใช้ชีวิตโดยธรรมชาติดั้งเดิมอย่างผู้เข้าใจชีวิต

12) ความเป็นหนึ่งเดียวกัน (unity) หมายถึง ความกลมกลืนภายในตนเอง และความสอดคล้องของแต่ละบุคคลในกลุ่ม ความเป็นหนึ่งเดียวกันคงอยู่ได้ด้วยการรวมพลังงานและพลังความคิด ด้วยการยอมรับและเห็นคุณค่าในความหลากหลายของสมาชิกในสังคม ด้วยความมีเอกลักษณ์ในตน เป็นการดำรงอยู่ด้วยความศรัทธาที่มีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

สรุป จากหลักคุณธรรม 12 ประการ ของมหาวิทยาลัยทางจิตของโลก สามารถวิเคราะห์ได้ว่าเป็น ทั้งเครื่องมือสำหรับการนำไปปฏิบัติ และเป็นเป้าหมายอันเกิดขึ้นจากการน้อมนำไปปฏิบัติ

3.3 การปลูกฝังคุณธรรม 12 ประการ

มหาวิทยาลัยทางจิตของโลกได้เน้นการปลูกฝังคุณธรรม โดยได้จัดสร้างโครงการ “ให้คุณค่าชีวิตแก่กันเพื่อสร้างสรรค์โลก (Sharing our values for a better world)” ได้ทำการรวบรวมหลักคุณธรรม 12 ประการ ได้เขียนไว้ในหนังสือชื่อ “living values a guide book” เพื่อมอบให้เป็นเกียรติแก่

องค์การสหประชาชาติ ในโอกาสครบรอบ 50 ปี ในปี พุทธศักราช 2537 เป็นช่วงเวลาในโลกกำลังให้ความสนใจเกี่ยวกับคุณค่าของคุณธรรมต่าง ๆ เน้นการระลึกถึงสิทธิมนุษยชนพื้นฐาน คือ การมองเห็นคุณค่าหรือศักดิ์ศรีและคุณค่าของความเป็นมนุษย์ อันเป็นกฎบัตรแห่งสหประชาชาติ โดยการปลูกฝังคุณธรรมมี 2 ประการดังนี้ (1) ให้คำนิยามถึงคุณค่าของหลักคุณธรรม 12 ประการ ด้วยภาษาที่ก่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถนำหลักคุณธรรม 12 ประการ ไปใช้ได้โดยง่าย (2) จัดกิจกรรมและสัมมนา ในหลายรูปแบบ เพื่อให้แนวทางในการนำคุณธรรม 12 ประการนี้ ไปใช้ในสังคม เช่น ที่บ้าน ที่ทำงาน โรงเรียน ชุมชนและในสังคมโลก เช่น โครงการ “ร่วมกันสร้างสรรค์โลก” (Global Cooperation for a better world) จัดทำขึ้น ณ องค์การสหประชาชาติ นครนิวยอร์ก และรัฐสภา กรุงลอนดอนในปี 2531 ในฐานะที่เป็นผู้นำสารสันติภาพนานาชาติ เมืองค์กรต่าง ๆ เข้าร่วมมากกว่า 400 แห่งทั่วโลก และมีประชาชนเข้าร่วมนับแสนล้านคน โดยมีการตั้งคำถามในงานว่า “โลกที่ดีขึ้นในสายตาท่านเป็นเช่นไร” (What is your vision of a better world?) โดยภายในปี 2533 ได้คำตอบรับจากประชาชนทั่วโลกมากกว่า 120 ประเทศ โดยกิจกรรมต่าง ๆ ในการสนทนา สัมมนา กิจกรรมกลุ่ม และการบรรยาย และโครงการต่าง ๆ มี เป้าหมายในการสร้างความเข้าใจในคุณธรรม 12 ประการ อย่างลึกซึ้งและสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้ในชุมชน หรือสภาพแวดล้อม ความเป็นอยู่ของตน ได้อย่างแท้จริง (ดาด์ จางกี, 2538: 67-68)

จะเห็นว่า การปลูกฝังคุณธรรมดังกล่าวเริ่มต้นด้วยการสร้างรู้และความเข้าใจที่ง่ายต่อการรับรู้และนำไปปฏิบัติทั้งในระดับปัจเจกบุคคล และนำไปสู่ การสร้าง ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นในระดับสังคมร่วมกัน ผู้เขียนเห็นว่าหลักคุณธรรม 12 ประการ เป็นได้ทั้ง เครื่องมือและเป้าหมายในตัวเอง พร้อมกันนั้นสามารถนำไปเป็นหลักปฏิบัติสำหรับการพัฒนาระดับปัจเจกบุคคล และนำไปสู่การสร้างเป็นกฎเกณฑ์หรือกฎของการอยู่ร่วมกันในสังคมทุกระดับได้เป็นอย่างดี ซึ่งประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นนั้นมี 2 ระดับ ประโยชน์ระดับที่ 1 คือ ประโยชน์ ระดับต้นอันถือว่าเป็นการอยู่ร่วมกันทางสังคมที่มนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และ ประโยชน์ระดับที่ 2 คือ ประโยชน์ระดับสูงสุด ซึ่งถือว่าเป็นความปรารถนาที่มนุษย์ทุกคนสร้างขึ้นในจิตใจ หรือผ่านการรับรู้ตามหลักการที่สำคัญ

ที่เรียกว่าสังคมอุดมคติ เช่น สังคมแบบยูโทเปีย หรือ สังคมแบบพระศรีอาริย์ ทั้งนี้ สังคมทั้งสองระดับถือว่าเป็นสังคมที่มนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้นและได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง ดังนั้นประโยชน์แห่งคุณค่าภายในตน อันประกอบด้วยหลักคุณธรรมทั้ง 12 ประการ ที่มหาวิทยาลัยทางจิตของโลก ได้กำหนดไว้ จะเกิดประโยชน์ในเชิงรูปธรรม ต้องเริ่มจากการนำไปใช้ที่ปัจเจกบุคคลเป็นฐาน เพื่อเปลี่ยนแปลงความคิด นำไปสู่ความรู้สึกที่ดี นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงนิสัยเป็นบุคลิกภาพที่ดีงาม ย่อมนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของสังคมที่ดีกว่าได้อย่างแน่นอน

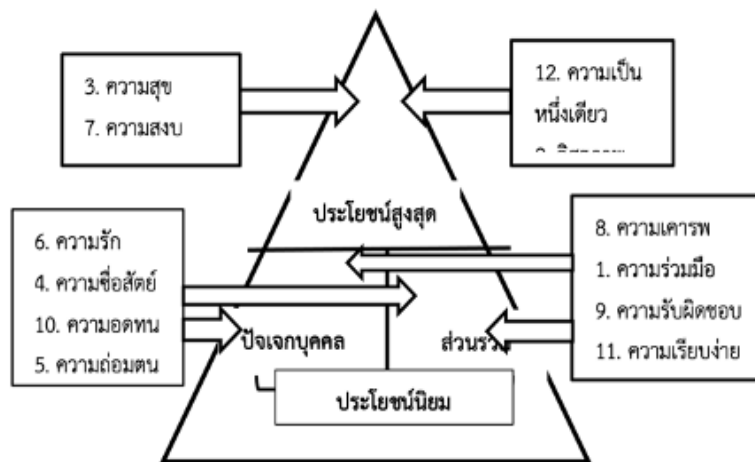
สรุป

จากแนวคิดจริยศาสตร์ประโยชน์นิยมที่ใช้เกณฑ์การตัดสินคุณค่าสูงสุดอยู่ที่จำนวนปริมาณของประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นว่าเป็นสิ่งที่ดี ดังนั้น ประโยชน์สุขของคนทุกคนสามารถเริ่มต้น

ได้ที่ตัวเราเอง และประโยชน์สุขจะเกิดขึ้นได้แท้จริง เมื่อนำไปก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ผู้อื่นและการจะสร้างประโยชน์ในขั้นสูงสุดเพื่อผู้อื่นให้สำเร็จได้นั้น มนุษย์ต้องเริ่มจากการสร้างประโยชน์สุขให้แก่ตนเองก่อนเป็นพื้นฐานเสมอ นอกจากนี้ประโยชน์สุขที่แท้จริงควรพิจารณาถึงประโยชน์สุขหรือคุณค่าที่เกิดมาจากภายในเป็นสำคัญ เพราะหากพลังคุณค่าภายในหรือคุณธรรมของมนุษย์ดี คุณค่าการกระทำที่ส่งต่อมาสู่สังคมภายนอกย่อมดีตามไปด้วย ภายนอกย่อมมีความถูกต้องงดงาม โดยความสอดคล้องกับหลักคุณธรรม 12 ประการของมหาวิทยาลัยทางจิตของโลก คือวิธีการอันถือว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการนำไปใช้ เพราะเมื่อถึงที่สุดแล้ว การวิเคราะห์ด้วยกฎของเหตุและผล “ถ้าเครื่องมือหรือวิธีการปฏิบัติเป็นสิ่งที่ดีและถูกต้องแล้ว เป้าหมายย่อมจะต้องเป็นไปตามกฎนั้น อย่างไม่ต้องสงสัย”

ภาพที่ 1

การสังเคราะห์การนำแนวคิดจริยศาสตร์ประโยชน์นิยมไปใช้กับหลักคุณธรรม 12 ประการ ของมหาวิทยาลัยทางจิตของโลก

บรรณานุกรม

- กิริติ บุญเจือ. (2554). *คู่มือจริยศาสตร์ตามหลักวิชาสากล*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์เซนปรินติ้ง.
- ชัยวัฒน์ อัดพัฒน์. (2556). *ทฤษฎีและปัญหาจริยศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 13). สำนักพิมพ์คอมม่าดีไซน์แอนด์พริ้นท์.
- ทินพันธุ์ นาคะตะ. (2559). *จริยธรรมกับชีวิต*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ศิริชัยการพิมพ์.
- น้อย พงษ์สนิท. (2527). *จริยศาสตร์ปรัชญาว่าด้วยจริยธรรม*. สำนักพิมพ์สวนปรุง.
- บราห์มา กุมารี. (2541). *คุณค่าเพื่อชีวิต*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยทางจิตของโลก.
- บุญมี แทนแก้ว. (2541). *จริยธรรมกับชีวิต*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต). (2550). *ปรัชญากรีก บ่อเกิดภูมิปัญญาตะวันตก*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). ศยาม.
- วรารณ พูลสวัสดิ์. (2559). *จริยธรรมและทักษะชีวิต*. โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- สุธรรม ชูสัตย์สกุล. (2545). *ปรัชญาตะวันตกสมัยใหม่*. มหาวิทยาลัยมกุฎราชวิทยาลัย.
- Dadi Janky. (1996). *Living Values Statements*. Brahma Kumaris Information Services Publications.
- Banham, J. (1988). *An Introduction to the Principles of Morals and Legislation*. Clarendon Press